

EAÕK Pärnu ja Saare piiskopkonna LEHT

N° 3 (33)
Märts 2015

Kirikukalender (valikuliselt). Märtsikuus peab Õigeusu Kirik järgmisi pühasid:

1.03. Suure paastu 1. pühapäev, Õigeusu pühapäev; vaga märter Eudokia (160-170) mälestus.

* Suure paastu esimesel pühapäeval tähistatakse Õigeusu Kiriku lõplikku võitu kõigi hereetiliste õpetuste üle, mis on Kirikule meelepaha tekitanud, eriti viimane nendest – ikoonidevastane võitlus ja nende rüüstamine, mis mõisteti hukka 7. Ülemaailmsel Kirikukogul 787. aastal Nikaias. Jumalateenistus, mis on pühendatud mainitud sündmusele, toimub erilise, püha Mefodiose, Konstantinoopoli patriarhi (842-846) seatud korra järele. Õigeusu võitu pühitseti esmakordselt Suure paastu 1. nädalal. Selle mälestuseks pühitseme ka meie igal aastal samal ajal Õigeusu pühapäeva, osutades erilist tähelepanu meie südametele kallitele ikoonidele. ... Icoon on meie vaimulik lipp; ta on meie usu nähtav tunnistaja; ta on meie Kiriku värvide kaudu esitatud pärimus. Kummardades ikoone, kummardame neid pühakuid, keda ikoonidel kujutatakse, seetõttu on ka ikoonid ise pühad. Aga nendele, kes pühasid ikoone ei austa ega kummarda, võib öelda apostel Filippuse sõnadega, millega ta pöördus Naatanaeli poole: „Tulge ja vaadake“ (Jh 1:46).

4.03. Vaga isa Jordani Gerassimi (475) mälestus.

7.03. Vanemate laupäev: uinunute mälestus; Hersoni pühade piiskopmärtrite Vassiili, Efremi, Eugeni, Agatodori, Elpiidi, Kapitoni ja Eteeri (IV) mälestus.

Preester Toivo (Elpiidi) Treima nimepäev.

8.03. Suure paastu 2. pühapäev, püha Grigoori Palamase (1360), Tessaloonika ülempiiskopi mälestus; Kurski linna Jumalaema ikooni „Imetäht“ (1898) austamine.

9.03. Neljakümne Sevastia järves kannatanud püha märtri (320) mälestus.

* Sevastia märtrid olid sõjamehed-kristlased. Nad mõisteti surma paganlikele jumalatele ohvritoomise keelamise pärast. Selleks et murda pühade tahet, aeti nad talvel suure külmaga järve raiutud jääauku, aga rannal seati valmis kuumaks köetud saun. Öösel, kui külm tugevnes, ei pidanud üks sõjamees katsumuses vastu, ronis veest välja ning jooksis sauna, kuid kukkus kohe surnuna maha. Vahimeeste hulgas, vastupidi, oli üks, kelle süda ja mõistus olid valmis väarikalt hindama märtrite kannatusi ning uskuma Kristusesse, Kelle nimel nad kannatasid. Ta võttis riidest lahti ning astus vabatahtlikult külma vette. Sellega täitis ta kahanema hakanud neljakümne märtri arvu ning päris koos nendega Taevaselt Kuningalt aukrooni.

12.03. Püha Grigoori Kahekõneleja (604), Rooma paavsti mälestus; püha vaga Siimeoni Uue Teoloogi (1021) mälestus.

14.03. Vanemate laupäev: uinunute mälestus; püha Theognosti, Kiievi ja kogu Venemaa metropoliidi (1353) mälestus.

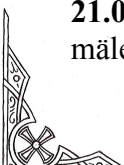
15.03. Suure paastu 3., Ristikummardamise pühapäev.

* Täna me kummardame Issanda aulist ja kallist Risti. Nagu elupuu seisab ta keset kirikut ja kogu universumit ning ärgitab usklike meenutama tema tähendust. Ei ole teist sümbolit inimese ajaloos, millel oleks sama tõeliselt elutähtis tähendus kui Ristil. Ei ole teist vahendit usklike jaoks, mis päästaks kurjast, valest ning kõiksugustest hädadest kui auline Rist. Ei ole teist usu, vaimuliku jõu ega kehaliku tugevuse allikat kui elavakstegev Issanda Rist. Seda, kes on kandnud enda peal ristilöödud meie Issandat Jeesust Kristust, austamegi täna, kummardame ning anname talle suud.

18.03. Püha isa Jeruusalemma ülempiiskopi Kirilli (386) mälestus.

20.03. Pühade märtrite Fotiinia (Svetlana), samaarlanna, ja tema poegade Viktori ja Hoosea (66) mälestus.

21.03. Vanemate laupäev: uinunute mälestus; püha isa Thomase, Konstantinoopoli patriarhi (610) mälestus.

22.03. Suure paastu 4. pühapäev, püha vaga Johannese Redelikirjutaja (648), Siinai kloostriülema mälestus.

25.03. Kõige pühama Jumalasünnitaja ja Ikkaneitsi Maria rõõmukuulutamine (üks 12-st suurest pühast).

* See püha on seatud meenutamaks, kuidas Naatsareti linnas peaingel Gaabriel kuulutas kõige pühemale Neitsi Mariale rõõmu tema üleloomulise, Püha Vaimu pealetulemisel Jumala Poja, meie Issanda Jeesuse Kristuse eostamisest. Alandlikkusega kuulas Neitsi Maria peaingli sõnu ning ütles: „Vaata, siin on Issanda ümmardaja; mulle sündigu Su sõna järele!“ (Lk 1:38). Peaingel kuulutas ette ka Jumaliku Lapse nime – Jeesus, mis tähendab Päästja. Neitsi Maria eeskujuga õpetab meile täielikku Jumala tahte allumist, kahtlematut veendumust selles, et kõik, isegi kõige ebatavalisem Jumala poolt antu, on hea, näitab piiritut armastust oma Looja vastu, Kes maailma pääsemise nimel võttis ette sündida lihas ning kannatada Ristisurma.

26.03. Peaingel Gaabrieli koondmälestus.

28.03. Kõigepühama Jumalasünnitaja ülistamine. Akafisti laupäev.

*Suure paastu viies laupäev on pühendatud Kõigepühamale Jumalaemale. Hommikuteenistusel loetakse akafist – palvekord, mida võib nimetada poemiks Ikkaneitsi Maria auks. Selles ülistatakse Jumala Poja lihakssaamisega seotud sündmusi ja Rõõmukuulutust Tema Kõigepuhtamale Emale. Akafist on koostatud 7. sajandil Jumalaema taevaliku kaitsmise mälestuseks saratseenide kallaletungil ajal Konstantinoopolile.

29.03. Suure paastu viies pühapäev, vaga Egiptuse Maria mälestus; Petseri kloostri pühade vagade isade Marki (XV), Joonas (1480) ja vaga ema Vassa (1473) mälestus.

*Noores eas oli Maria, pea ees, sukeldunud lõbuelu põhjatusse sügavusse, kuid hirmutava imemärgi läbi, mille ilmutas talle Kõigepühama Jumalaema – nähtamatu jõud nagu sein takistas kord tema sisenemist Jumalakojas avatud ustest, muutis Maria meelt ning oma pattude andekspalumisega läks Jordani-tagusesse kõrbesse, kus veetis 49 aastat, kuni oma elu lõpuni, väga rangelt paastudes ja katkematult palvetades.

* * *

Mõned vajalikud teadmised usuõppijatele kristlikust Õigeusust

Jumal on Püha Kolmainu. Jumal Isa, Jumal Poeg ja Jumal Püha Vaim. Mitte kolm Jumalat, vaid üksainus Jumal kolmes Palges segamatult ning lahutamatuks olev. See on suur salasus, mis on mõistusega tajumatu, kuid usuga, südamega vastuvõetav. Jumal on alguseta ja lõputa. Ta on alati olnud, on ja saab alati olema.

Jumal on ainus ning teisi jumalaid peale Tema ei ole olemas. On ainus Jumal, on ka üksainus Tõde, mille Ta avab nendele, kes Temasse õigesti usuvad. On ainus Tõde, on ka üksainus allikas, mis teda välja laseb voolata. See asub kristlikus Õigeusu Kirikus, mis ainsana on kogu täiuses ja muutumatuses hoidnud apostlite, Issanda õpilaste esialgset õpetust kristlikust usust.

Pole ükskõik, kuidas uskuda Jumalat ja kuidas Teda teenida. Sest Jumalat ei ole inimene loonud, vaid Jumal, inimese Looja, on avanud talle teadmised enda kohta ning käskinud täpselt täita oma käsku.

Jeesus Kristus on Jumala Poeg, Püha Kolmainu teine Isik. Ta on sündinud Ikkaneitsist Mariast Püha Vaimu tema peale laskumise läbi ning saanud Jumal-Inimeseks, meie Issandaks. Nähtamatu Jumal võttis enda peale inimloomuse ning sai nähtavaks, et inimesed võiksid Teda ära tunda ning vastu võtta. Meie pääsemise pärast kannatas Issand Ristisurma, tõusis surnuist üles ning läks üles Taeva.

Kirik ootab Kristuse teist tulemist. See saab olema nähtava maailma lõpp, üldine surnuist ülestõusmine ning Issanda õiglase Kohtu päev. Kristusesse uskunud õiglased päriavad igavese elu Taeva Kuningriigis, aga need, kes Kristusesse ei ole uskunud, samuti need, kes on uskunud, kuid siiski on teinud kurja ega ole seda kahetsenud, mõistetakse hukka igavesele surmale.

Kristlik Õigeusu Kirik on Issandasse Jeesusesse Kristusesse uskujate kogu, kes on kinnitanud oma usku püha ristimise vastuvõtmisega. Seda toimetatakse Isa, ja Poja, ja Püha Vaimu nimel. Kristlaste kogunemise kohaks on Jumala tempel ehk kirik. See on Jumala maa peal olemise eriline koht, mis on samuti seatud Tema püha tahte järele. Sellepärast, tulles siia, peab kristlane teadvustama, et ta astub kõike nägeva Jumala ette, kes tunneb inimese hinge kõiki saladusi, ning peab ennast siin väärikalt üleval pidama.

Õigeusu jumalateenistuse mõte seisneb meie pattulangemise tõttu Jumalaga kaotatud sideme taastamises, Tema näo ja kuju taasloomises meis palve, kahetsuse ning kiriku pühade Salasuste vastuvõtmise läbi. Liturgia ajal, võttes vastu meie Issanda Jumala ja Päästja Jeesuse Kristuse püha Ihu ja Verd, saame tõepoolest, nii kuidas õpetab Õigeusu Kirik, Tema püha Ihu liikmeteks ja meis voolab Tema püha Veri.

Olla õigeusklik kristlane, tähendab ilmutada enda kaudu maailmale Kristuse rikkumata kuju, avalikult ning kõhklemata tunnista oma usku Temasse ja mitte lasta ennast segadusse ajada tänapäeva maailma tarkade libedakeelsetest juttudest.

+ Aleksander, Pärnu ja Saare piiskop

* * *

Kavandatud jumalateenistused kirikutes:

Pärnumaal :

Ülempreester Ardalioni (Keskküla) juhendamisel:

Pärnu Issandamuutmise katedraalkirikus

toimuvad jumalateenistused (JT) igal nädalavahetusel:

laupäeval kell 17.00 – koguõine teenistus (KÕ); pühapäeval kell 10.00 – liturgia.

Samuti:

4.03., 11.03. ja 18.03. kl 10.00 – Ennepühitsetud Andide liturgia

25.03. Jumalasünnitaja Rõõmukuulutamise püha

24.03. kl 17.00 – koguõine teenistus; 25.03. kl 10.00 – liturgia

Häädemeeste Issandamuutmise kirik:

15.03. kl 15.00 – õhtuteenistus

28.03. kl 10.00 – liturgia

Laiksaare Ristija Johannese kirik:

21.03. kl 11.00 – liturgia

Tahkuranna Jumalasünnitaja Uinumise kirik:

14.03. kl 11.00 – liturgia

Treimani ülemapostlite Peetruse ja Pauluse kirik:

7.03. kl 11.00 – liturgia

Preester Enose (Heinsoo) juhendamisel:

Sindi Jumalailmumise kirik:

1.03. kl 10.00 – liturgia

15.03. kl 10.00 – liturgia

29.03. kl 10.00 – liturgia

Preester Kristoforse (Parts) juhendamisel:

Jõõpre suurmärter Georgiose kirik:

15.03. kl 10.00 – liturgia. Ristikummardamise pühapäev

Preester Agatoni (Paalberg) juhendamisel:

Seli-Tõstamaa püha Vassilius Suure kirik:

15.03. kl 10.00 – liturgia. Ristikummardamise pühapäev

Paadrema püha Kolmainu kirik:

22.03. kl 10.00 – liturgia

Pootsi-Kõpu püha Kolmainu kirik:

29.03. kl 10.00 – liturgia

Ülempreester Viktori (Ivask) juhendamisel:

Kihnu saarel püha Nikolai Imetegija kirik:

8.03. kl 10.00 – liturgia

Saaremaal:

Preester Roman (Tõnisson) juhendamisel:

Kuressaare püha Nikolai Imetegija kirikus

toimuvad jumalateenistused (JT) igal nädalavahetusel:

laupäeval kell 17.00 – koguõine teenistus (KÖ); pühapäeval kell 10.00 – liturgia.

Samuti:

4.03., 11.03. ja 26.03. kl 17.00 – Ennepühitsetud Andide liturgia

25.03. Jumalasünnitaja Rõõmukuulutamise püha

24.03. kl 17.00 – koguõine; 25.03. kl 10.00 – liturgia

Reomäe apostel Andrease kirik:

7.03. kl 10.00 – liturgia

Mustjala prohvet Eelija kirik:

28.03. kl 10.00 – liturgia

Ööriku püha Kolmainu kirik:

14.03. kl 10.00 – liturgia

Piila peaingel Miikaeli kirik:

21.03. kl 10.00 – liturgia

Preester Toivo (Treima) juhendamisel:

Tornimäe Neitsi Maria Kaitsmise kogudus:

1.03. kl 10.00 – liturgia

15.03. kl 10.00 – liturgia

25.03. kl 10.00 – liturgia. **Jumalasünnitaja Rõõmukuulutamise püha**

Levala püha Aleksander Nevski kirik:

28.03. kl 10.00 – liturgia

Muhu-Hellamaa pühade ap. Peetruse ja Pauluse kirik:

21.03. kl 10.00 – liturgia

Muhu-Rinsi Kaasani Jumalaema ikooni kirik:

7.03. kl 10.00 – liturgia

Laimjala Püha Vassilios Suure kirik:

8.03. kl 10.00 – liturgia

Leisi püha apostlisarnase Olga kirik:

29.03. kl 10.00 – liturgia

Püha Eelkäija Skiitas Reomäel toimuvad igapäevased kloostriteenistused. **Liturgia** toimub:

3.03, 10.03, 17.03, 26.03. ja 31.03. kl 14.00 Ennepühitsetud Andide liturgia

7.03. kl 10.00

14.03. kl 7.30

25.03. kl 7.30 – **Jumalasünnitaja Rõõmukuulutamise püha**

28.03. kl 7.30

*

Tähelepanu! EAÕK Püha Sinodi korraldusega 26. juunist 2011, mis põhineb EAÕK sama aasta Täiskogu otsusel, on alates 2012. aastast EAÕK kirikukalender viidud kooskõlla suurema osa maailma Õigeusu kirikute liturgilise kalendriga. See tähendab, et Ülestõusmispühade aeg (Suur Paast, Ülestõusmispühad, Viiekümnepäeva periood ja Kolmainu püha) peetakse Juliuse kalendri, nn vana kalendri järgi. Ülejäänud jumalateenistuste aastaringi (sh Kristuse Sündimist, Issandamuutmist, Jumalaema Unumist jne) tähistatakse Gregoriuse, nn uue kalendri järgi.

* * *

Ülempreester Aleksander Schmemann

„VEEGA JA VAIMUGA“

ristimise salasusest

Järgneb, algus lehes nr 29

Usku pöördunu toodi piiskopi juurde, kes varajases Kirikus oli kohaliku kristliku kogukonna preester, karjane kui ka õpetaja. Saanud tõendus pöördunu tõsiste kavatsuste kohta, kandis piiskop tema nime usuõppijate nimekirja. Seejärel õnnistas ta vastpöördunut kolm korda ristitähga ning asetaskäe tema pea peale. See esialgne toiming, mis kandis nimetust *arvele võtmine*, tähendas, et Kristus võtab selle inimese oma pärisosaks ning kannab tema nime Eluraamatusse. Püha Johannes Kuldsuu ajal toimus see Suure paastu päris alguses. Praegusel ajal moodustavad need toimingud ristimise salasuse korra esimese sammu ning nende mõte väljendub esimeses, *Usuõppijaks vastuvõtmise palves*:

„Sinu nimel Issand, Tõe Jumal, ning Sinu ainusündinud Poja ning Püha Vaimu nimel panen ma oma käe selle Sinu sulase (ümmardaja) peale, kes on saanud kõlblikuks tulema Su püha nime juurde ja leidma varjupaika su tiibade kaitse all. Saada temalt ära vana eksitus, täida ta usuga Sinusse, lootusega Sinu peale ning armastusega Sinu vastu, et ta tunneks, et Sina oled ainus tõeline Jumal, ja Sinu ainusündinud Poeg, meie Issand Jeesus Kristus, ja Sinu Püha Vaim. Anna, et ta käiks kõigi Sinu käskude järele ja hoiaks kõike, mis on Sinu meele pärast. Sest kui inimene seda teeb, siis elab ta selle kaudu. Kirjuta ta üles oma eluraamatusse ja ühenda ta oma äravalitute karjaga. Saagu temas austatud Sinu ja Su armsa Poja, meie Issanda Jeesuse Kristuse ning Su elavaks tegeva Vaimu püha nimi. Su silmad vaadaku alati armuga tema peale ja Su kõrvad pangu tähele ta palvehäält. Lase tal rõõmu tunda oma kätetööst ja kogu oma suguseltsist, et ta Sind tunnistades kummardaks, ülistaks ja austaks Su suurt ja kõrget nime ning alati kiidaks Sind kõigil oma elu-päevil. Sest kõik taevaväed laulavad Sulle kiites ja Sinu – Isa ja Poja ja Püha Vaimu pärast on au, nüüd, ikka ja igavesti. Aamen.“

Niisiis, selles kõige esimeses palves, ristimise salasuse päris alguses antakse meile pöördumise tõelised mõõtmised ning sisu. Kõigepealt tähendab see lahkumist „sellest maailmast“, mille vaenlane oli kunagi Jumalalt röövinud ja mis seetõttu oli muutunud vanglaks. Kõnesolev pöördumine ei ole midagi ideede vallast ega tasemelt, nagu tänapäeval paljud arvavad. See ei ole ka „ideoloogia“ valimine, see pole isegi vastus „probleemidele“ (sõna, mida on imevärselt ignoreeritud nii varajases Kirikus kui Pühakirjas). See on tõeline põgenemine pimedusest ning meeletusest. Inimene tuleb Kristuse juurde, et saada päästetud, ja seda sellepärast, et pole olemas teist pääsemist. Ning ristimise esimene pühalik toiming on kaitse akt: preestri käsi – Issanda Jeesuse Kristuse enda käsi – kaitseb, pakub varjupaika, „võtab tiibade kaitse alla“. Sest peagi seisab ees võitlus elu ja surma peale. Juba esimeses palves räägitakse selle äärmisest tõsidusest.

Usku pöördunu on nüüd „arvele võetud“, sisse kirjutatud Eluraamatusse ning ühendatakse peagi Jumala „äravalituse karjaga“. Samal ajal antakse talle teada ristimise kõrgeim eesmärk: *tõelise elu taastamine*, selle elu, mille patune inimene on kaotanud. Seda elu kirjeldatakse nagu „suure ja kõrge Nime kummardamist, ülistamist ning austamist“. Aga see kõik ongi Taeva ning igaviku kirjeldamine – see, mida vastavalt Pühakirjale Taeva väed teevad igavesti Issanda aujärje ees. Päästmine, elu taastamine, igavese elu kink on ristimise need küljed, mis avanevad meile selles esimeses ettevalmistamise toimingus. Selline on inimese elu otsustava sündmuse algus.

3. Kurjade vaimude väljaajamine

Ettevalmistumine ristimiseks koosneb usu õppimisest ja eksortsismist (kurjade vaimude väljaajamisest). Pidades silmas, et ristimine toimub tänapäeval väikelapseas ja seoses sellega kantakse usuõpetamine vajadusel üle hilisemale ajale (eale), alustame oma uuringut kurjade vaimude väljaajamise toimingust. Praeguses jumalateenistuse korras järgneb see vahetult esimesele palvele.

Kaasaegne inimene, isegi kui ta on õigeusklik, imestab sageli väga, et ristimise talitus algab sõnadega, millega pöörduetakse saatana poole. Tema (inimese) religioosnes maailmavaates pole saatana kohta: see mõiste kuulub tema meelest pimedasse keskaega ja on iseloomulik madalale intellektuaalsele tasemele. Sellepärast paljud inimesed, nende hulgas ka preestrid, arvavad, et kurjade vaimude väljaajamise võib lihtsalt vahele jätta kui mittevajaliku akti, mis ei vasta meie valgustatud ja „kaasaegsele“ religioonile. Mis puudutab mitteõigeusklikke, siis nemad lähevad veel kaugemale: nad väidavad, et Uus Testament on vaja „demütologiseerida“, vabastada ta vananenud maailmavaatest – „demonoloogiast“, mis üksnes varjutab tema (Uue Testamendi) tõelist ja igavikulist mõtet.

Meie ei sea endale eesmärgiks esitada, isegi mitte pealiskaudselt, õigeusu õpetust saatanast. Kirik ei ole tegelikult seda kunagi süstemaatiliselt formuleerinud selge ja täpse õpetusena. Ometi on meie jaoks suur tähtsus sellel, et Kirikul on alati olnud kogemus, mis tõestab deemonlike jõudude olemasolu, see tähendab, et tal on alati olnud, lihtsalt öeldes, *teadmine saatana kohta*. Kui see vahetu teadmine ei ole leidnud oma väljendust täpselt ning süstemaatilises õpetuses, siis seda sel põhjusel, et ratsionaalselt käsitada irratsionaalsest on raske, kui mitte võimatu. Ja deemonlik, või üldiselt öeldes *kuri*, ongi ju irratsionaalse valdkonna reaalsus. Mõningad filosoofid ja teoloogid, püüdes selgitada ning sellisel viisil „ratsionaliseerida“ kurjuse kogemust ning selle olemasolu, on selgitanud seda kui mingisugust puudumist – headuse puudumist. Nad on seda võrrelnud näiteks pimedusega, mis pole midagi muud kui valguse puudumine ja mis hajub valguse ilmumisega. Selle teooria võtsid igat laadi deistid ja humanistid järjest omaks ja see on siiani kaasaegse maailmavaate lahutamatu osa. Sellega seoses otsitakse rohtu kurjuse vastu tavaliselt hariduses. Näiteks piisab vaid selgitada noorukitele seksi mehhanismi, kõrvaldada „saladus“ ja keelud, kui nad hakkavad seda kasutama ratsionaalselt, see tähendab *hästi*. Piisab vaid suurendada koolide arvu, kui inimene, kes on loomult hea, hakkab elama ja käituma ratsionaalselt, see tähendab *hästi*.

Ometigi selline arusaam kurjast on võõras Piibli vaimule ja ka Kiriku kogemusele. Vastupidi, kurjus pole üksnes *puudumine*. See on nimelt *kohalolemine* – millegi pimedada ja irratsionaalse, kuid väga reaalse kohalolemine, kuigi selle kohalolemise allikas võib jääda esialgu ebaselgeks ning arusaamatuks. Nii pole vihkamine üksnes armastuse puudumine, see on erilise pimedada jõu kohalolemine, mis tegelikkuses võib olla väga aktiivne, tark või isegi loominguiline. Ja tingimata pole ta teadmiste puudumise tagajärg. Me võime *teada* ja samas ka vihata. Mida enam mõningad inimesed on Kristust tundma õppinud, näinud Tema valgust ja armu, seda enam on nad Teda vihanud. Selle kurjuse kui irratsionaalse jõu tunnetamine, mis valdab meid ning suunab meid, on kooskõlas Kiriku kogemusega ning on tuttav igauhele, kes kas või natuke on püüdnud parandada ennast, püüdnud võidelda oma patuse loomuse vastu, elada vaimulikumat elu.

(järgneb ...)

Pantokratori fond

Piiskopkonna arendamiseks ja vaimulike toetamiseks on avatud pangakonto
SEB EE961010220202116229. Konto omanik: **Eesti Apostlik-Õigeusu Kirik**.
Konto nimetus: **Pantokraator**. Selgitus: **Annetus**.